

den čeká intenzivní příprava na teorii i praktické úlohy podle témat daného ročníku IBO, každý půlden je zakončen testem. Teprve nejúspěšnější čtveřice zocelených studentů postoupí do nejvyššího, tedy mezinárodního kola, aby změřili své síly i se studenty ze zemí, které se tradičně umísťují v pásu zlatých medailí. Mezi takové velmoci biologické olympiády patří USA, Čína, Singapur, Indie, Jižní Korea, ale i některé evropské státy, především Německo a Velká Británie.

3 Matěj Pokorný při řešení úlohy z molekulární biologie rostlin. Kvalita pracovního prostředí je při soutěži této úrovně důležitá. Každý ze 75 laboratorních stolů byl vybaven identickým zařízením a přiměřeně vzdálen od ostatních, aby byly zajištěny regulérní podmínky.

4 Česká výprava po závěrečném ceremoniólu. Zleva Antonín Reiter, Š. Vlach, M. Kubeš, J. Černý, L. Libusová, M. Pokorný, A. Zamouřilová a Kateřina Bezányiová. Snímky z archivu A. Reitera

Na druhou stranu si jak mentoři, tak i soutěžící uvědomují, že získání medaile není hlavním přínosem účasti na IBO. Tím je bezesporu setkání s talentovanými biologickými nadšenci z jiných zemí, jiných kultur a jiných vzdělávacích systémů. Další takové setkání se uskuteční v červenci 2024 a hostit je tentokrát bude město Astana uprostřed širých stepí Kazachstánu.

Více na <https://www.ibo-info.org/en/>

Anna Vosolsově

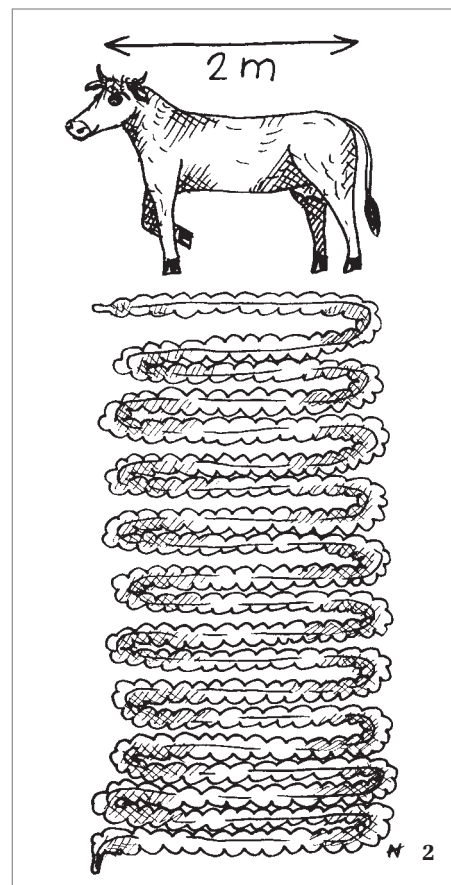
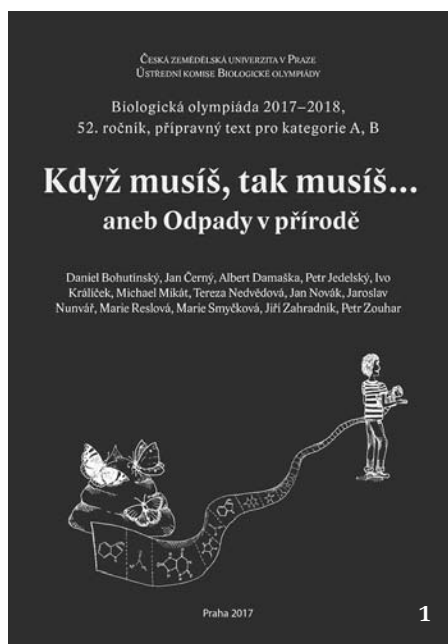
Ilustrace do brožur Biologické olympiády

Každoročně na začátku školního roku, tedy i na začátku dalšího ročníku Biologické olympiády (BiO), je vydávána Přírodovědeckou fakultou UK nová brožura, která obsahuje kapitoly na témata spjatá s aktuálním zaměřením – např. v tomto ročníku to bylo Život není fér. Přípravný text doprovázejí odborné obrázky, fotografie, schémata a grafy. Kromě nich lze v každé brožuře najít řadu ilustrací, které jsou mezi členy pracovní skupiny nazývány „vtipné obrázky“. Vycházejí z tematického obsahu brožury a mají odlehčit text a zpříjemnit čtení studijního materiálu. Biologicky laděný text sám o sobě nabízí plno nápadů, které se dají přiblížit formou vtipu. Stalo se také dobrou tradicí, že i desky brožury zdobí ilustrace.

Jako bývalá členka pracovní skupiny BiO kategorií A a B jsem se kromě tvorby úloh podílela i na těchto brožurách s přípravnými texty, a to doprovodnými kresbami. Archiv brožur z proběhlých ročníků najdete on-line na <https://www.natur.cuni.cz/biologie/biologica-olympiada/archiv-pripravných-textů>.

V pracovní skupině BiO máme dobrou zpětnou vazbu ze škol. Pro studenty se brožura stává věrným průvodcem celého ročníku. Pro učitele jsou pak „žluté brožury“ pravidelným přírůstkem do osobní knihovny. Jsou kontaktem s moderními poznatky podanými srozumitelnou formou, proto

se dají používat také ve výuce. Výběr tématu na další ročník probíhá na základě diskuze a hlasování v pracovní skupině. Pro 58. ročník už je připraveno téma Host do domu, hůl do ruky, kde se můžete těšit nejen na parazity, invaze, ale i nezvané hosty v našem genomu.

1 a 2 Ilustrace z brožury ročníku 2017/2018 s tématem *Když musíš, tak musíš... aneb Odpady v přírodě* – titulní strana studijního textu věnovaná mimo jiné vylučovaným molekulám na toaletním papíru (obr. 1) a kresba z téže brožury znázorňující, jak dlouhé střevo má kráva (2).

3

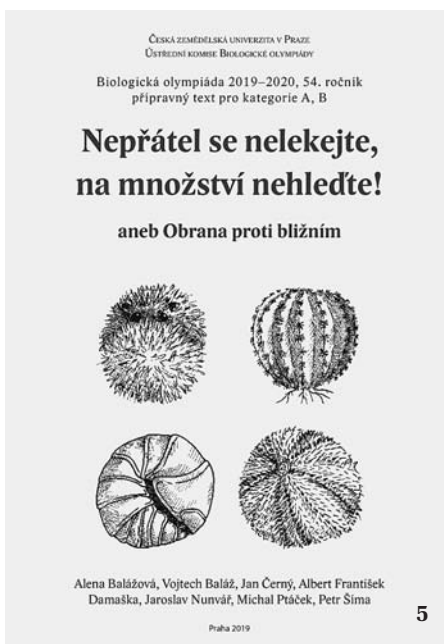

4

3 a 4 Ilustrace, která se objevila na deskách přípravného textu ročníku 2018/2019 nazvaného *Mládí vpřed!* (obr. 3), a medojed kapský a jeho mládě obsažené uvnitř (4). Kresba z titulní strany zobrazuje tzv. Lorenzovo dětské schéma, kdy mláďata mají pro zvýšení roztomilosti velké oči.

5 Kresba na obálce brožury věnované tématu *Nepřítel se nelekejte, na množství nehleďte!* ukazuje různé organismy a jejich způsoby obrany – ježek, kaktus, svinka a ježovka. Orig. A. Vosol sobě

6 Brožura s tématem *Budiž světlo!* S dalšími ilustracemi A. Vosol sobě v podobném stylu se můžete setkat např. na propagačních materiálech Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, v pracovních listech pro děti v Zoo Hluboká, na některých z předmětů v dobročinném obchodě České společnosti ornitologické nebo v Národním muzeu. Z archivu BiO

5

6

Strategie AV21: Biologické centrum AV ČR vydalo

Miloslav Šimek: Půda – jak o ni pečovat a jak dobře hospodařit

Péčí programu Strategie AV21 Záchrana a obnova krajiny, tématu Půda – klíč k boji se suchem, k mitigaci a adaptaci na globální změny vyšla nová popularizační a vzdělávací knížka *Půda – jak o ni pečovat a jak dobře hospodařit* (2023, 136 str.).

Ve své první části přibližuje základní principy péče o půdu, ve druhé obsáhlejší části se věnuje půdním vlastnostem a fungování půdy s důrazem na biologické procesy a společenstva půdních organismů. Je psána formou srozumitelnou každému zájemci o hospodaření na zahradě i na poli. Má za cíl připomenout zejména praktikům, zahrádkářům i sedlákům správné a osvědčené postupy hospodaření, které půdu nepoškozují, ale naopak ji udržují v dobrém

stavu. Půda je podmínkou života, na půdě stojí základy naší civilizace. Kromě produkce potravin, krmiv, vláken a dalších produktů má nezastupitelný význam v krajině, kde mimo jiné vsakuje, zadržuje a čistí vodu, rozkládá organické látky i nebezpečné chemikálie a spoluvytváří zdravé prostředí. Kvalitní a zdravá půda je nutným předpokladem života a prosperity. Proto je třeba o půdu pečovat.

Prof. M. Šimek působí v Biologickém centru Akademie věd ČR, v Ústavu půdní biologie a biogeochemie, a také na katedře biologie ekosystémů Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Blíže na www.upb.cas.cz

Neprodejné, vážní zájemci se mohou obrátit přímo na autora: miloslav.simek@bc.cas.cz.